

Kroparjem je jaslice izdelala preganjana kiparka

V podružnični cerkvi Matere Božje, pri Kapelci, kot rečejo domačini, so že več kot sedem desetletij v času adventa pa vse do svečnice na ogled jaslice, ki jih je posebej za Kropo izdelala akademska kiparka Liza Hribar. Njena življenjska zgodba je zapisana tudi v knjižnem delu Nataše Konc Lorenzutti, ki je tik pred koncem leta izšlo pri založbi Slovenska matica.

MARJANA AHAČIČ

Kropa – V zadnjih letih tudi praznično podobo nekaterih gorenjskih mest dopolnjujejo umetniško izdelane jaslice; trg pred cerkvijo v Radovljici tako že drugo leto zapored krasijo jaslice akademskega kiparja Nikolaja Mašukova, v središču Begunj so sredi lanskega decembra postavili jaslice, ki so delo akademskega slikarja Mohorja Kejžarja.

V Kropi pa v podružnični cerkvi Matere Božje, pri Kapelci, kot rečejo domačini, na božični večer že več kot sedem desetletij postavljajo jaslice, ki jih je leta 1953 izdelala kiparka Liza Hribar. Skupaj je za kroparsko postavitev ustvarila kar šestdeset figur. Prav danes so jim dodali še figure Svetih treh kraljev, na ogled pa bodo vse do svečnice.

Jaslice Lize Hribar

»Vsako leto, kar pomnim, smo na sveti večer h Kapelci hodili gledat jaslice Lize Hribar. Mladi takrat o nastanku oziroma o avtorici nismo vedeli prav veliko, razen imena kiparke, ki pa je bilo med Kroparji dobro znano,« je povedal domačin Anže Habjan, predsednik Kulturnega društva Kropa.

Liza Hribar, rojena Oberigner (1913–1996), je bila akademska kiparka, ki je živel v Ljubljani in študirala na Dunajski ženski akademiji. Poročila se je z matematikom Zoranom Hribarjem iz znane ljubljanske meščanske družine, s katerim je ob koncu druge svetovne vojne imela tri otroke. Med okupacijo sta delala za Osvobodilno fronto, a sta bila kljub temu po vojni obsojena v t. i. Nagodetovem

Jaslice, ki jih Kroparji vsako leto postavijo v podružnični cerkvi pri Kapelci, je pred več kot sedemdesetimi leti izdelala akademska kiparka Liza Hribar. / Foto: Nik Bertoncelj

procesu in nato zaprta in družbeno izolirana. Prvo razstavo svojih del je pripravila šele ob osamosvojitvi Slovenije, 24. junija 1991, in sicer kar v pritlični sobi domače hiše v Ljubljani, decembra 2013, ob stoletnici umetniškega rojstva, pa je bila v Galeriji Družina prva predstavitev njenih del v javni galeriji. Predlani se je v božičnem času z jaslicami prvič predstavila v Narodni galeriji.

Kroparji so zbrali pogum

Kljub družbeni izolaciji so se Kroparji odločili za naročilo jaslic pri kiparki in s tem njej in njeni družini pomagali preživeti težke čase, je povedala Metka Kavčič, predsednica Turističnega društva Kropa. »Jaslice so stare 72 let. Takrat so Kroparji, med njimi izstopa Joža Bertoncelj, zbrali pogum in jih naročili pri akademski kiparki Lizi Hribar, ki je zaradi razmer, v katerih se je znašla

po vojni, zelo težko živela. Vsa leta po vojni sta bili skrbniki dragocenih jaslic družini Bertoncelj in Jelenc, pred petimi leti pa so bile zaupane v skrb kulturnemu in turističnemu društvu v Kropi,« je pojasnila.

Vsaka hiša ima jaslice

V Kropi ima vsaka hiša jaslice, je še poudarila Metka Kavčič, Saša Florjančič iz Kovaškega muzeja pa je navedla, da se je bogato jasli-

ki bo delo z naslovom Vse je postalo plamen predvidoma v drugi polovici januarja predstavila prav pri Kapelci.

»Zgodba, ki nam s povečevalnim steklom leposlovja iz usode širših množic približa eno osebo in njeno družino, nam odstira še globlje razsežnosti zapletenega zgodovinskega trenutka, ki ga je mogoče prenesti na težavnost našega, ko se za podatki o številu preganjanih, ubitih,

Tudi jaslice Lize Hribar v Kropi nosijo sporočilo tradicije in ljubezni. Na ogled bodo tako kot vsako leto še do svečnice (2. februarja); od danes, praznika Svetih treh kraljev, so dopolnjene tudi z njihovimi figurami.

čarstvo kot del verskega življenja razvilo kot tradicija, ki je obogatila težak železarski vsakdan. Prvo poročilo o kroparskih jaslicah omenja samogibne omarične jaslice, ki jih je izdelal Valentin Šolar leta 1905. Ta jih je vsako leto posodil farni cerkvi, kjer so stale poleg jaslic, ki jih je izdelal Luka Šolar-Lukman (1873–1959). Oboje so vredne ogleda, del bogate dediščine jasličarstva pa je na ogled tudi v okviru nove stalne razstave Kovaškega muzeja v Kropi.

Vse je postalo plamen

Tik pred koncem leta je pri založbi Slovenska matica zgodba o življenju in delu Lize Hribar izšla v knjižni obliki. Napisala jo je pisateljica Nataša Konc Lorenzutti,

ranjenih, razseljenih, zaprtih in kaznovanih prav tako skriva nešteto osebnih tragedij,« so delo na kratko predstavili pri založbi.

Tradicije in ljubezen

»Jaslice so po eni strani nekaj zelo preprostega in tradicionalnega, po drugi strani pa zelo duhovna stvar ... Z rojstvom Kristusa je Bog postal ljubezen,« je pred časom poudaril slikar Nikolaj Mašukov.

Tudi jaslice Lize Hribar v Kropi nosijo sporočilo tradicije in ljubezni. Na ogled bodo tako kot vsako leto še do 2. februarja. Ker cerkev ni vsakodnevno odprta, se je za ogled treba predhodno dogovoriti na turističnem društvu, telefonska številka je 031 419 621.

Postavljene so v lokalno okolje, zato so med figurami tudi tradicionalni kroparski koledniki. / Foto: Nik Bertoncelj